

Thực trạng văn hóa nhà trường tại Trường Đại học Cần Thơ

Nguyễn Thị Ái, Nguyễn Thị Bích Phượng, Châu Kim Khuyên,
Lim Ngọc Hân, Nguyễn Ngọc Thùy Trang*

*Trường Đại học Cần Thơ

Received: 2/2/2023; Accepted: 6/2/2023; Published: 10/2/2023

Abstracts: This article presents the current situation of school culture at Can Tho University. A survey of 1411 student at Can Tho University showed that the majority of them highly appreciated the importance of workplace culture. The evaluation of the participants about the workplace culture at Can Tho University is good level ($M= 4.036$; $SD= 0.807$). The research results are one of the suggestions for this study to propose measures to build up the school culture at Can Tho University.

Keywords: Culture, office, school culture, Can Tho university, student

1. Đặt vấn đề

Trường Đại học Cần Thơ là đơn vị sự nghiệp công lập trực thuộc Bộ GDĐT. Trong những năm vừa qua, Nhà trường đã nghiêm túc thực hiện các văn bản chỉ đạo của Chính phủ, Đảng và Nhà nước như: Nghị quyết Trung ương 9 khóa XI về xây dựng và phát triển con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước; Nghị Quyết số 29/NQ-TW Hội nghị Trung ương 8 khóa XI ngày 4/11/2013 đã chỉ rõ cần “*Nâng cao nhận thức về vai trò quyết định chất lượng giáo dục và đào tạo của đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục; người học là chủ thể trung tâm của quá trình giáo dục; gia đình có trách nhiệm phối hợp với nhà trường và xã hội trong việc giáo dục nhân cách, lối sống cho con em mình*”. Từ những văn bản trên có thể nhận thấy rằng văn hóa nhà trường (VHNT) có vai trò quan trọng trong việc nâng cao chất lượng giáo dục và phát triển bền vững của Nhà trường. Qua đó cũng thấy được vai trò trọng tâm của người học, vì vậy bài nghiên cứu này sẽ làm rõ thực trạng VHNT tại Trường ĐHTC qua đánh giá của người học, từ đó xác định được các điểm cần giữ gìn phát huy và khắc phục các điểm hạn chế để xây dựng VHNT ngày các tốt hơn.

2. Nội dung nghiên cứu

Nghiên cứu đã tiến hành khảo sát ý kiến của của 1411 sinh viên ở tất cả các đơn vị tại trường Đại học Cần Thơ. Nghiên cứu đã sử dụng phương pháp chính là điều tra bằng bảng hỏi, phiếu điều tra được thiết kế theo thang Likert 5 bậc, tương ứng với 5 mức độ, từ 1 đến 5 (1. Hoàn toàn không tốt; 2. Kém; 3. Bình thường; 4. Tương đối tốt; 5. Rất tốt). Thang đo đều có giá trị Cronbach's Alpha ($\alpha=0.989$). Thống kê toán học và số liệu được xử lý bằng phần mềm SPSS For Window 20.0. Điểm trung bình (ĐTB) được tính

dựa vào thang đo Likert với giá trị khoảng được tính $= (\text{Maximum} - \text{Minximum})/n= (5-1)/5=0.8$. Các phép thống kê được sử dụng bao gồm điểm trung bình (mean); độ lệch chuẩn (Standard Deviation) và khác biệt Anova của mỗi trường nghiên cứu.

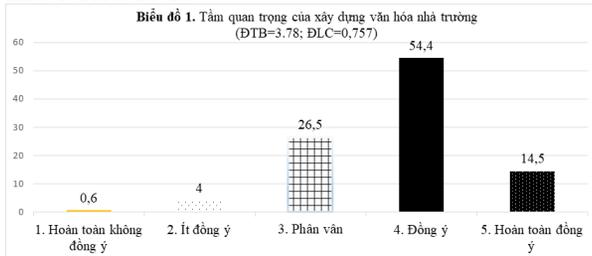
2.1. Khái niệm văn hóa nhà trường (VHNT)

Có nhiều quan niệm khác nhau về VHNT, nhìn chung khi đề cập đến vấn đề này chúng ta thường nhìn nhận các góc độ như trình độ, phương pháp quản lý, điều hành hoạt động của cơ quan; phong cách giao tiếp, ứng xử của cán bộ công chức, viên chức; cảnh quan và môi trường làm việc. Theo Schein E.H (2004), cho rằng: *VHNT là tổ hợp bao gồm những tiêu chuẩn, quy phạm, giá trị, niềm tin, nghi lễ, những biểu tượng và sự kiện đã diễn ra tạo nên nét riêng của trường. Các chuẩn mực, giá trị, niềm tin, truyền thống, các lễ nghi đó được xây dựng cùng với thời gian khi GV, HS, phụ huynh và các nhà quản lý cùng nhau làm việc, giải quyết những khó khăn, phát triển sự kì vọng về phối hợp và hành động cùng nhau.* Phạm Quang Huân (2007) thì cho rằng: *VHNT là một thế giới thu nhỏ với những cơ cấu, chuẩn mực, quy tắc hoạt động, những giá trị, điểm mạnh và điểm yếu riêng do những con người cụ thể thuộc mọi thế hệ tạo lập. Với tư cách là một tổ chức, mỗi nhà trường đều tồn tại, dù ít hay nhiều một nền văn hóa nhất định.* Tóm lại, tuy có cách diễn giải khác nhau nhưng, văn hóa nhà trường thực chất là văn hóa công sở thể hiện các giá trị về vật chất, hành vi ứng xử, văn hóa tinh thần của một cơ sở giáo dục. Kế thừa những định nghĩa trên, nghiên cứu này xem VHNT là: tổng hợp các giá trị, các chuẩn mực, niềm tin và hành vi ứng xử của các thành viên trong nhà trường tạo nên sự khác biệt giữa trường này với trường khác, được phản ánh qua các yếu tố về văn

hóa như: Biểu tượng, nghi thức, nghi lễ, các câu chuyện giai thoại, ngôn ngữ, trang phục,... VHNT là hệ thống các giá trị vật chất, giá trị tinh thần mang tính sư phạm do các thành viên trong tổ chức nhà trường tạo ra nhằm phục vụ cho mục đích GD, đào tạo trong nhà trường.

2.2. Kết quả nghiên cứu thực trạng văn hóa nhà trường tại Trường Đại học Cần Thơ

Nhận thức là cơ sở định hướng cho hành động. Tìm hiểu nhận thức của sinh viên (SV) về tầm quan trọng của văn hóa nhà trường, nghiên cứu này khảo sát 1411 SV ở tất cả các khối ngành và cho kết quả như ở biểu đồ 1.

Nhìn vào kết quả biểu đồ 1 cho thấy đa số SV đánh giá cao tầm quan trọng của xây dựng văn hóa nhà trường (ĐTB=3,78, ĐLC=0,757). Trong đó, có 762 SV “đồng ý” xây dựng VHNT tại trường ĐHTC là quan trọng chiếm vị trí cao nhất chiếm tỉ lệ 54.4% trong tần suất quan sát là 1411 SV. Số lượng SV “hoàn toàn toàn đồng ý” việc xây dựng VHNT là quan trọng cũng chiếm tỉ lệ đáng kể 203/1411 SV chiếm tỉ lệ 14.5%. Bên cạnh số lượng khá lớn SV nhận thức được tầm quan trọng của xây dựng văn hóa nhà trường ở mức 68,9% thì vẫn còn số lượng đáng kể SV còn “phân vân” (26.5%) hoặc “ít đồng ý” (4%) thậm chí là “hoàn toàn không đồng ý” (0.6%) về việc xây dựng VHNT. Trường học là môi trường giáo dục thu nhỏ, nơi lưu giữ và truyền lại cho thế hệ sau các giá trị chuẩn mực của dân tộc. Trường đại học là cơ sở giáo dục đào tạo người lao động hình thành các chuẩn mực về phẩm chất, năng lực lao động. Xây dựng văn hóa nhà trường nhằm tạo ra môi trường chuẩn mực nhất, chuyên nghiệp nhất để SV được rèn luyện trong môi trường chuẩn mực. Số lượng SV chưa nhận ra tầm quan trọng của xây dựng VHNT cần được tư vấn, hướng dẫn để nâng có ý thức về tầm quan trọng của nội dung này.

Tóm lại, khảo sát ý kiến đánh giá của SV về xây dựng VHNT cơ bản ở mức khá cao. Bên cạnh đó vẫn còn số lượng SV chưa nhận thức được tầm quan trọng của xây dựng VHNT. Trường Đại học Cần Thơ có thể tham khảo số liệu này để có những biện pháp

tác động thích hợp nâng cao nhận thức của SV. Để tìm hiểu ý kiến đánh giá của sinh viên về những nội dung VHNT, nghiên cứu này trình bày 10 nội dung về xây dựng VHNT và cho kết quả như ở bảng 2.1.

Bảng 2.1. Đánh giá của SV về các nội dung văn hóa nhà trường tại Trường ĐHTC

Nội dung văn hóa nhà trường	SL	ĐTB	ĐLC	Thứ bậc
1. Cơ sở vật chất, trang thiết bị phòng học (quạt, đèn, bàn ghế...)	1411	4,03	0,923	10
2. Không gian học tập, không gian nghiên cứu	1411	4,33	0,809	4
3. Giao tiếp ứng xử của cán bộ quản lý với sinh viên	1411	4,22	0,895	7
4. Giao tiếp ứng xử của giảng viên với sinh viên	1411	4,37	0,778	3
5. Trang phục của giảng viên/cán bộ văn phòng Khoa, Phòng ban	1411	4,56	0,940	2
6. Các biển thông báo, sơ đồ chỉ dẫn của trường	1411	4,24	0,742	6
7. Lô gô của trường	1411	4,63	0,687	1
8. Quy trình thủ tục làm việc của Khoa, Phòng Ban...	1411	4,20	0,855	9
9. Giải đáp thắc mắc, nhu cầu, mong mỏi... của Nhà trường cho sinh viên.	1411	4,21	0,749	8
10. Cách truyền đạt thông tin, truyền thông cho sinh viên của Nhà trường hiện nay	1411	4,27	0,694	5
Tổng cộng		4.036	0,807	

Nhìn vào kết quả bảng 2.1 cho thấy, đánh giá của sinh viên về VHNT tại trường Đại học Cần Thơ tập trung nhiều ở mức “*ương đối tốt*” (ĐTB=4,036; ĐLC=0,807). Kết quả nghiên cứu này khẳng định thực trạng VHNT tại trường ĐHTC về cơ bản là phù hợp sát với thực tiễn. Các nội dung văn hóa nhà trường được SV đánh giá cụ thể như sau:

Trước hết về “*Lô gô của trường*” của trường ĐHTC được SV đánh giá là tốt nhất (ĐTB=4,63; ĐLC=0,687), kết quả này cho thấy Lô gô của trường Đại học Cần Thơ là một yếu tố quan trọng trong văn hóa nhà trường và là một hình ảnh quen thuộc, ghi dấu ấn trong ký ức rất nhiều thế hệ sinh viên. Với những hình ảnh ngọn đuốc cháy rực tại trung tâm, hình ảnh bông lúa vàng, sự phối hợp hài hòa giữa biểu tượng, màu sắc mang lại ý nghĩa tượng trưng sâu sắc, đem đến hình ảnh một trường đại học tiên phong tại Đồng bằng Sông Cửu Long.

Hình 2.1. Lô gô Trường Đại học Cần Thơ

Tiếp đến là “**Trang phục của giảng viên/cán bộ văn phòng Khoa, Phòng ban**” của Nhà trường được đánh giá ở mức tốt với (ĐTB=4,56; ĐLC=0,94). Như vậy đa số khách thể nghiên cứu đều cho rằng **trang phục của giảng viên/cán bộ văn phòng Khoa, Phòng ban** là phù hợp. Yếu tố thứ ba được đánh giá cao tiếp theo đó là “**Giao tiếp ứng xử của giảng viên với sinh viên**” với chỉ số ĐTB=4,37; ĐLC=0,778. Đây là yếu tố được đánh giá ở mức tương đối tốt, điều này cho thấy đa số SV hiện tại đều hài lòng với cách giao tiếp ứng xử của giảng viên với sinh viên.

Bên cạnh ba yếu tố được đánh giá cao thì có ba yếu tố được đánh giá ở mức độ thấp nhất trong mười yếu tố trên lần lượt là: “**Giải đáp thắc mắc, nhu cầu, mong mỏi... của Nhà trường cho sinh viên.**” với (ĐTB= 4,21; ĐLC= 0,749); Kế tiếp là “**Quy trình thủ tục làm việc của Khoa, Phòng Ban...**” với (ĐTB= 4,2; ĐLC= 0,855); và cuối cùng là “**Cơ sở vật chất, trang thiết bị phòng học (quạt, đèn, bàn ghế...)**” với (ĐTB= 4,03; ĐLC= 0,923). Qua kết quả trên có thể thấy rằng các yếu tố trên cơ bản được đánh giá ở mức tốt, tuy nhiên ba yếu tố trên có giá trị thấp hơn các yếu tố còn lại. Đây cũng là các vấn đề cần được cải thiện nhiều hơn trong việc xây dựng VHNT, trong đó cần nhanh chóng khắc phục vấn đề “**Cơ sở vật chất, trang thiết bị phòng học (quạt, đèn, bàn ghế...)**” và có những biện pháp phù hợp và kịp thời, đảm bảo môi trường giáo dục chất lượng và lành mạnh.

3. Kết luận

VHNT là tổng hợp các giá trị, các chuẩn mực, niềm tin và hành vi ứng xử của các thành viên trong nhà trường tạo nên sự khác biệt giữa trường này với trường khác, được phản ánh qua các yếu tố về văn hóa như: Biểu tượng, nghi thức, nghi lễ, các câu chuyện giai thoại, ngôn ngữ, trang phục,... VHNT là hệ thống các giá trị vật chất, giá trị tinh thần mang tính sư phạm do các thành viên trong tổ chức nhà trường tạo ra nhằm phục vụ cho mục đích GD, đào tạo trong nhà trường.

Kết quả nghiên cứu đánh giá của SV về các nội dung VHNT tại trường Đại học Cần Thơ “**tương đối tốt**”, trong mười yếu tố cơ bản của VHNT thì có ba yếu tố được đánh giá cao nhất đó là: “**Lô gô của trường**”; “**Trang phục của giảng viên/cán bộ văn phòng Khoa, Phòng ban**” và “**Giao tiếp ứng xử của giảng viên với sinh viên**”. Ba yếu tố này được đánh giá ở mức ĐTB = 4,3 trở lên. Bên cạnh các yếu tố được đánh giá cao thì cũng có ba yếu tố được đánh giá trên mức tương đối đó là: Giải đáp thắc mắc, nhu cầu, mong mỏi... của Nhà trường cho sinh viên; Quy trình thủ tục làm việc của Khoa, Phòng Ban...; Cơ sở vật chất, trang thiết bị phòng học (quạt, đèn, bàn ghế...). Từ điều này đòi hỏi Nhà trường phải có biện pháp khắc phục sớm, có sự đồng thuận và cố gắng trên tinh thần tự giác của các GV, CB, viên chức và người lao động. Việc hoàn thiện và nâng cao văn hóa nhà trường tại Trường Đại học Cần Thơ, có ý nghĩa và tầm quan trọng to lớn, góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả khi xử lý, giải quyết công việc, xây dựng nề nếp làm việc khoa học của đội ngũ GV, CB đồng thời góp phần đẩy nhanh quá trình cải cách hành chính.

Tài liệu tham khảo

[1] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng nhu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*

[2] Đặng Thị Hồng Oanh, Đỗ Đình Thái (2020), *Thực trạng phát triển văn hóa Nhà trường ở các trường Mầm non công lập tại thành phố Tân An, Tỉnh Long An.*

[3] Edgar Schein, (2004), *Organisation Culture and Leaderships, Jossey Bass. PP 373- 374.*

[4] Nguyễn Thị La (2019), *Quản lý xây dựng văn hóa Nhà Trường tại học viện Hành chính Quốc gia.* Luận án Tiến sĩ Quản lý giáo dục, Học viện Hành chính Quốc gia.

[5] Phạm Quang Huân (2007), Văn hóa tổ chức – Hình thái cốt lõi của văn hóa nhà trường, Kỷ yếu Hội thảo Văn hóa học đường, Viện Nghiên cứu Sư phạm, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

[6] Vũ Thị Quỳnh (2017). *Thực trạng quản lý phát triển văn hóa nhà trường ở các trường cao đẳng sư phạm vùng Đồng bằng sông Hồng.* Tạp chí Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, số 139, tr 90-95